

Haastattelija

Marita husso sä oot erikoistunut yhteiskunta- ja sosiaalipolitiikkaan ja kriminologiaan. Viime aikoina on uutisoitu rajuista erityisesti julkisilla paikoilla tapahtuneista väkivallanteoista. Nyt viimeisimpänä tää Hämeenkadun surullinen ampumavälikohta. Kuvaus onko väkivalta rikosten luonteessa tai tekotavoissa havaittu muutoksia?

Marita Husso

No pitkässä juoksussa, jos ajatellaan tilastotutkimuksia niin ei ole tapahtunut isoja muutoksia. Elikkä edelleenkin jos ajatellaan esimerkiksi näitä naismurhia, jotka on sitten herättäneet myös julkista keskustelua, niin se on toiseksi yleisin henkirikos Suomessa. Ja kiinnostavaa on se, että meiltä puuttuu tälle ilmiölle käsite, kun muualla esimerkiksi puhutaan tällaisesta kuin femicide ilmiöstä maailmalla, mutta meillä on aika paljon vaiettu tän tyyppisistä kysymyksistä, mutta se mikä tässä viime aikoina on ollut hirveän surullista ja ikävää niin on se, että on noussut esille nämä tämmöiset kunniaan liittyvän väkivallan muodot ja nimenomaan sellaiset tapaukset ihan tätä lähimenneisyyttä. Jos ajatellaan niin jossa on ollut tekijöinä meidän ihan suomalaisia ihmisiä. Väkivalta on hyvin sukupuolittunut ilmiö ja tää sen kohdistuminen tyttöihin on globaali yhteiskunnallinen ongelma. Ja myöskin vähemmistöt on ryhmä, johon kohdistuu enemmän väkivaltaa. Se on kanssa tärkeätä huomioida ja siihen tarttua ja puuttua.

Haastattelija

Mitä sä koet että on sitten tehtävissä väkivallan ehkäisemiseksi ja ehkä varsinkin ennaltaehkäisevästi?

Marita Husso

Meillä on pitkään ollut ongelmana se väkivallasta vaikeneminen ja sen sivuuttaminen, väisteleminen ja kieltäminen. Elikkä se väkivalta ja väkivallan kokemuksista ja väkivallasta ylipäänsä. Hiljaa olemisen ja sen sivusta seuraaminen ovat sellaisia isoja isoja ongelmia sen väkivaltaan puuttumisen ja väkivallan ennaltaehkäisemisen näkökulmasta. Elikkä meillä täytyisi enemmän nostaa yhteiskunnalliseen keskusteluun, puhua avoimesti siitä esimerkiksi Suomessa ja ylipäänsä toki muuallakin maailmalla tapahtuvasta väkivallasta siihen liittyvistä yhteiskunnallisista ongelmista ja kysymyksistä, että Suomi sillä tavalla poikkeaa esimerkiksi muista pohjoismaista, että meillä hyvin myöhään alettiin keskustella väkivallasta. Meillä hyvin myöhään nousi tän tyyppiset kysymykset julkiseen keskusteluun eli raja yksityisen ja julkisen välillä on meillä ollut tiukka ja meillä ollaan pitkään ajateltu, että nää on yksityisasioita, joihin ei tule puuttua, joista ei tule keskustella eikä puhua. Meillä on ollut sellainen esimerkiksi tutkimusprojekti, jossa on ollut Kroatia ja Espanja ja Suomi ja me ollaan tarkasteltu sitä, että millä tavalla väkivaltaan ja sukupuolittuneeseen väkivaltaan puututaan kouluissa.

Millä tavalla sitten keskustellaan ja siinä käy muun muassa erittäin selkeästi ilmi, että Suomessa ei olla tottuneita puhumaan väkivallasta eikä sukupuolesta ja niistä asioista oli yllättäen huomattavasti enemmän keskusteltu Espanjassa ja Kroatiassa ja siellä keskustelu oli vähän toisen tyyppistä.

Haastattelija

Koetko sä että se väkivalta on jollain tavalla jopa osa suomalaista kulttuuria.

Marita Husso

Kyllä on normalisoitu ja vaiettu ilmiö ja arkistoinut ilmiö myöskin ja sitten jos katsoo eurooppalaisia tilastoja niin näkyy ihan selvästi se, että meillä on esimerkiksi lähisuhdeväkivalta ja naisiin kohdistuva väkivalta hyvin yleistä ja nuoret ja lapset on paljon erilaisten väkivallan muotojen kohteena myöskin ja se suuria eroja erityisesti siinä väkivallassa puhumisessa ja väkivaltaan puuttumisessa. Ketä me suojellaan esimerkiksi inhimillisen kärsimyksen tai haavoittumisen kokemuksilta, niin se on aina myös poliittinen valinta ja on tiettyjä ihmisryhmiä ja ammattiryhmiä, joita me suojellaan ja sitten tiettyjä, jotka jätetään vähän niin kun enemmän vaille huomiota ja se on semmoinen asia, mistä pitäisi kanssa keskustella. Tietysti jos on kysymys rikosprosessista, niin yleensä ennen kuin ne tuomiot tulee niin siihen astihan ihmiset on lähtökohtaisesti syyttömiä. Mutta kyllä tässä on sellainen hankaluus ja vaikeus puhua esimerkiksi väkivallan tekemisestä jos ajattelee väkivaltarikoksia. Väkivaltarikoksista tuomittuja niin siellähän on valtaosa, todella niinku varmaan 90 % miespuolisia henkilö.

Ja siitä kun keskusteleminen ja siitä puhuminen on ollut hankalaa ja se on koettu syyllistäväksi, mikä on tosi surullista ja hankalaa. Koska siis kysymyshän ei ole syyllistämisestä vaan siihen ongelmaan tarttumisesta.

Haastattelija

Myös ne väkivallan tekijät pitäisi ehkä jotenkin saada siihen keskusteluun mukaan, jotta päästään sinne juurisyihin, että mistä se väkivalta juontaa juurensa.

Marita Husso

Joo ilman muuta joo ja nythän meillä on tosi hyvä sellainen working with traittors eurooppalainen ryhmä, jonka työskentelyssä olen itsekin mukana. Ja jossa kollegani myöskin tekevät töitä ja jossa mietitään tällaisia euroopan laajuisia innovaatioita just väkivallan tekijöiden auttamiseksi ja väkivallan kitkemiseksi. Sen lisäksi, että meillä on myöskin kansainvälisiä järjestöjä ja kansainvälisiä toimenpiteitä ja myös Suomalaisia tosi hienoja innovaatioita ja toimenpiteitä kaikkien väkivallan osapuolten auttamiseksi, sekä uhrien että tekijöiden. Mutta tärkeää on just se, että se fokus on myöskin siinä väkivallan tekemisessä ja sen väkivallan tekemisen ehkäisyssä ja sen vähentämisessä

ja niiden ihmisten, jotka haluaa väkivaltaisesta käyttäytymistä irtautua, niin myös heidän tukemisessa.

Haastatteija

Mimmoinen rooli rangaistuslaitos toiminnalla on tähän niinku tekijöiden niistä väkivaltaisista kaavoista irti pääsemisen kanssa?

Marita Husso

Se on kyllä hirveän tärkeä juttu, että minkälainen lainsäädäntö meillä on ja mitä on ne seuraamukset väkivallan tekemisestä ja eri väkivallan muodoissa. Se tietenkin vaihtelee se tilanne ja jos ajatellaan lainsäädäntöä niin tärkeätä on muistaa se, että Suomessahan meillä on viiveellä tullut lainsäädännölliset muutokset verrattuna muihin Pohjoismaihin ja meillä on myöskin ylipäänsä tää koko väkivaltakeskustelu herännyt viiveellä verrattuna muihin Pohjoismaihin ja se on herännyt kansainvälisestä kannustuksesta. Kansainväliset järjestöt YK, EU ja ja tota euroopan neuvosto, tän tyyppiset institutiot. Valtiot ovat puuttuneet, huomauttaneet nuhdellut Suomea toimenpiteiden puuttumisesta. Elikkä meillä on ollut taipumus olla tän tyyppisissä asioissa vähän jäljessä, koska se vaikenemisen kulttuuri on meillä niin vahvasti osa Suomalaista keskustelukulttuuria. Se minkälaisia rangaistuksia meillä on niin esimerkiksi se, että väkivalta, lähisuhdeväkivalta, perheen sisäinen väkivalta ei ole enää asian omistajan rikos. Se on tosi tärkeä asia ja tällä hetkellähän me mietitään esimerkiksi pakottavan kontrollin kriminalisoinnista. Elikkä tärkeä kysymys miettiä myös niitä seuraamuksia ja että sekä tää rikosprosessi ylipäänsä, että sitten se, että millä tavalla meidän palvelut ja tuki järjestelmät toimii ja millä tavalla se riskin arviointi toimii. Ja siinäähän meillä on paljon tekemistä ja parhaillaan työskentelemme esimerkiksi sen eteen, että nää tukipalvelut toimisi sillä tavalla, että ylipäänsä väkivalta otettaisiin puheeksi. Se on se iso kynnys, mikä meidän tällä hetkellä pitää ylittää, että me kysellään ihmisiltä tupakoimisesta, päihteistä ja monista hyvin henkilökohtaisista asioista, mutta väkivallasta kysymisestä on edelleen iso tabu.

Haastattelija

Sitten me tiedetään, että tietyissä tilanteissa olevat ihmiset, joilla on esimerkiksi sosiaalisia haasteita tai taloudellisia haasteita, ajautuu helpommin väkivaltaisen materiaalin piiriin, tai sitten tekemään niitä väkivallan tekoja. Mitä sä ajattelet nyt kun hallitus leikkaa esimerkiksi sosiaalipalveluista ja toimeentulotuesta tosi paljon. Millaisia vaikutuksia tällaisilla asioilla on siihen väkivaltaan?

Marita Husso

Yhteiskunnalle on todella tärkeätä puuttua väkivaltaa, niin nythän Heli Siltala, jonka väitöskirjaa on ollut ilo ohjata, niin hän on tutkinut esimerkiksi terveydenhuollon kustannuksia. Mitä koituu väkivallasta, väkivallan kohteena olleiden ihmisten

väkivaltakokemusten sivuuttamisesta, niin se koituu todella kalliiksi yhteiskunnalle. Oli ihan hurjan suuret ne kustannukset mitä se aiheuttaa, kun ihmiset tulee ja hakeutuu erinäisistä syistä, mitä väkivalta aiheuttaa. Ja sitten jos ajattelee sitä väkivaltaa ilmiönä kokonaisvaltaisesti, niin varmasti kaikki tällainen mikä lisää inhimillistä kärsimystä, stressiä, arjessa, pahoinvointia, perheessä, ahdistusta ja painetta, niin totta kai se on aina myöskin semmoinen asia, joka lisää sitten myöskin sitä väkivallan riskiä, mutta sitten on kuitenkin tärkeää muistaa, että väkivalta on sellainen ongelma, joka kohdistuu kaikkiin yhteiskuntaluokkiin kaikkiin sukupuoliin, joka on kaikissa ryhmissä ongelma, että meillä on ollut nyt viime aikoina esimerkkiä myös siitä, että hyvinkin semmoisessa merkittävässä, korkeissa yhteiskunnallisissa asemissa ja merkittävässä ammateissa olevat ihmiset myöskin on olleet tästä väkivallasta syytettynä ja otsikoissa esillä, eli väkivaltaa esiintyy tosiaan kaikissa yhteiskuntaluokissa ja kaikissa ryhmissä.

Haastattelija

Eli sille väkivallalle ei välttämättä ole mitään näkyvää niinku helposti löydettävää syytä edes aina.

Marita Husso

Ei ole joo. Se on ihan totta, että sitä ei päältäpäin välttämättä pysty havaitsemaan, eikä ole mitään sellaista yksittäistä. Toki yksi selkeä syyseuraussuhde mikä näkyy tutkimuksissa on se periytyvyys sukupolvien ketjussa ja se on tärkeää, että me saadaan sukupolvien ketju katkaistua.

Haastattelija

Voisiko sanoa, että tiedostaminen on ratkaisu myös siihen.

Marita Husso

Kyllä joo, että tietoisuuden lisääminen on todella tärkeä asia ja tähän liittyen, me ollaan Suomessa jäljessä. Meillä on 2 sellaista ihan tärkeää ja keskeistä asiaa. Just tän tietoisuuden lisäämisen näkökulmasta. Ja toinen on se, että meillä koko ajan valmistuu oppilaitoksista ja ihmissuhdetyön ammattilaisia, sosiaalityöntekijöitä, psykologeja, kasvatusalan ammattilaisia, joille ei opintoihin pakollisena osiona liity millään tavalla, esimerkiksi väkivaltailmiöön liittyvät kysymykset. On Merkittävä puute ja pula asiantuntemuksesta silloin kun keskustellaan väkivallasta ja törmätään väkivaltaan liittyviin ilmiöihin. Se ei ole niitten ihmisten vika, jotka siellä työskentelee, vaan se on sellainen rakenteellinen ongelma, että tällä hetkellä tutkimukset osoittaa, että lähes kaikki ammattiryhmät, myös sosiaalityöntekijät, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset niin ajattelee, että tää kuuluu jollekin muulle, että tää ei kuulu meille. Vakava asia mikä

meiltä puuttuu, niin meillä on nää väkivaltatutkimuksen resursoinnissa sellaisia puutteita verrattuna esimerkiksi moniin muihin länsimaihin.

Haastattelija

Eli päästään taas siihen, että väkivalta on tabu.

Marita Husso

Juuri näin. Se vaikenemisen ongelma, se on se mikä on se iso kysymys, elikkä tää asennemuutos tarvitaan pikaisesti.